

Huvudman

Gymnasieskolor i Syd AB, org. 556930-6979
info@laroverken.se

Ärendet

Tillsyn av den fristående gymnasieskolan Fria Läroverken i Karlshamn i Karlshamns kommun

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Fria Läroverken i Karlshamn, med huvudmannen Gymnasieskolor i Syd AB belägen i Karlshamns kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Fria Läroverken i Karlshamn följer gällande bestämmelser inom området bedömning och betygsättning. Det som granskats är skolans hantering av betygskataloger, prövning av kurs, rätten att gå om kurs samt hur nationella prov särskilt beaktats.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare och rektorn den 27 september och den 29 september 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat skolans betygskatalog och individuella studieplaner.

Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Bedömning och betygsättning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolans hantering av betygskataloger samt prövning av kurs och rätten att gå om kurs

Skolinspektionen har i samband med verksamhetsbesöket granskat skolans betygskatalog för läsåren 2020/21, 2021/22 och 2022/23. Granskningen visar att de lärare som bedrivit undervisningen i en kurs vid tidpunkten för när betyg ska sättas också är de som beslutat och signerat betygen. Har läraren inte varit legitimerad har betygen beslutats i samråd med legitimerad lärare och båda har signerat betygen. Av betygskatalogerna framgår vidare att endast ett fåtal prövningar genomförts vid skolan under de senaste tre åren. I betygskatalogen har dessa markerats med ett P och datum för prövningen finns antecknat. I intervju med rektor bekräftas att det görs få prövningar vid skolan och att det är betydligt vanligare att en elev som får F läser om kursen än gör en prövning. När en elev får ett F informeras eleven om möjligheterna att göra en prövning alternativt läsa om kursen. Rektor uppger att om en elev väljer att göra en prövning ska hela kursen provas mot alla betygssteg. Om det är så att en elev inte vill göra mer än upp till E så kan eleven välja att inte göra de uppgifterna. Vid intervju med lärare uppger en lärare att man lägger upp en prövning så att hela kursen provas. En annan lärare berättar att om en elev säger att den bara vill ha ett E så ska eleven ändå ges möjlighet att prova mot alla betygssteg. En tredje lärare säger att hen gett en elev E-uppgifter efter att ha förhört sig om att det var okej för eleven. Eleven provades sedan muntligt på hela kursen men endast på nivå för E efter att de tillsammans kommit överens om att bara göra prövningen på E-nivå.

Huvudmannen har i ett yttrande bemött uppgifterna om att en lärare inte provat hela kursens innehåll i samband med prövning. Huvudmannen uppger att rektor, efter att tagit del av Skolinspektionens beslutsunderlag, har samtalat med den aktuella läraren som bekräftade den information som Skolinspektionen fått till sig. Rektor har därav förtydligat för läraren att elever alltid måste ges möjlighet att nå samtliga betygsnivåer vid en prövning. Läraren har bekräftat för rektor att hen tagit emot informationen och kommer att ändra sitt arbetssätt.

Särskilt beaktande av nationella prov

Av Skolverkets statistik framgår att 22 elever vid Fria Läroverken i Karlshamn gjorde nationella proven i Svenska 1 under vårterminen 2022. Av dem fick sedan 50 procent högre betyg på kursen än det sammantagna betyget av delmomenten på de nationella proven, vilket är att jämföra med de 42 procent i hela riket som fick högre betyg på kursen än på de nationella proven. I Engelska 5 gjorde 21 elever nationella proven och där fick 47,9 procent högre betyg på kursen än på det sammantagna betyget på de nationella proven medan snittet i riket var 18,8 procent. I Matematik 1A gjorde 23 elever de nationella proven, 60,9 procent hade högre betyg på kursen än på det sammantagna betyget på de nationella proven medan snittet i riket var 47,2 procent högre.

Av inrapporterad statistik till Skolverket för vårterminen 2023 framgår att i kursen Svenska 1 gjorde 26 elever nationella proven och där fick 53,8 procent högre betyg på kursen än på det sammantagna betyget på de nationella proven medan snittet i

riket var 34,3 procent. I Engelska 5 gjorde 27 elever proven och där fick 3,7 procent högre betyg på kursen än på det sammantagna betyget på de nationella proven medan snittet i riket var 15,6 procent. I Matematik 1A gjorde 33 elever proven och där fick 9,1 procent högre betyg på kursen än på det sammantagna betyget på de nationella proven medan snittet i riket var 30,4 procent. Sammanfattningsvis är avvikelsen vårterminen 2023 i engelska 5 och matematik 1A mycket mindre än vårterminen 2022 medan den ökat i ämnet Svenska 1.

Eleverna berättar att eleverna har genomfört de nationella proven. På fråga om deras kursbetyg stämmer överens med betyget på nationella provet svarar vissa elever nej och andra ja. På fråga om de upplever att lärare och rektor tycker att nationella prov är viktiga svarar eleverna att de måste göra proven men att lärarna är som eleverna, de gillar inte proven. En elev berättar att en lärare har sagt att de måste göra bra ifrån sig på provet och att provet är jätteenödigt men det är inte så att de bara struntar i det.

Skolans lärare uppger samstämmigt att det nationella provet ska göras och att de sedan gör en sammantagen bedömning med nationella provet inkluderat och att man inte kan ta bort proven och sen ha ett samtal med eleven för att det ska räcka till betyget E. Lärarna och rektorn har olika uppfattning här och lärarna säger att rektorn har kallat nationella proven för de nationella eländena och att rektorn vill prioritera ned dem. En lärare berättar vidare att de nationella proven anses vara lite vid sidan om och de andra lärarna håller med om att det är den signalen som rektorn ger. På fråga om statistiken uppger lärarna att många elever stirrar upp sig på prov och av olika anledningar skriver ner sig. Lärarna har då flera examinationer per termin då de kan se att eleverna klarar de tillfällena då det inte är samma press som under nationella provet. Lärarna berättar vidare att de ofta får lägga många extratimmar på att låta eleverna göra kompletterande uppgifter efter nationella provet för att eleverna ska nå upp till E.

Huvudmannen har i ett yttrande till Skolinspektionen uppgett att det stämmer att rektor kallat de nationella proven för de nationella eländena, dock uppger huvudmannen att rektor menar att detta skett med glimten i ögat. Enligt huvudmannen inser rektor att det kan uppfattas felaktigt och betonar att det aldrig varit rektors syfte att tona ner de nationella provens betydelse.

När skolans rektor tillfrågas om skillnaderna mellan elevers resultat på nationella prov och deras kursbetyg uppger hen att de nu under vårterminen 2023 kommit till rätta med diskrepansen i engelska och matematik men att den kvarstår i svenska. Om det diffar för mycket mellan resultatet på det nationella provet och betyget så ska läraren göra en skriftlig och muntlig analys. Den vidarebefordrar rektor till huvudman som förklaring till att vissa kursbetyg ligger högre än resultatet på nationella provet. Rektor berättar att hon regelbundet för en diskussionen med lärarna om hur de nationella proven ska beaktas.

Huvudmannen har till Skolinspektionen inkommit med en analys gjord av ansvarig lärare i ämnet svenska om varför det finns en avvikelse mellan provresultat och kursbetyg. Av analysen framgår bland annat att flera av de elever som inte

presterade på det nationella provet visat sina kunskaper under andra moment av kursen. Därav att de getts ett högre betyg än vad det nationella provet visade.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 14 § skollagen framgår att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Av 3 kap. 16 § skollagen framgår att betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vem som beslutar betyg när mer än en lärare bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från andra stycket för lärare som saknar legitimation.

Av 3 kap. 18 § skollagen framgår att betyg ska utfärdas skriftligt.

Av 3 kap. 19 § framgår att ett betyg som innehåller en uppenbar oriktighet till följd av ett skrivfel eller liknande förbiseende får rättas av rektorn. Innan rättelse görs ska rektorn ge eleven och elevens vårdnadshavare tillfälle att yttra sig, om det inte är obehövligt. Vid rättelse ska ett nytt skriftligt betyg utfärdas och den oriktiga betygshandlingen om möjligt förstöras.

Av 3 kap. 20 § skollagen framgår att om den eller de som har fattat ett beslut om betyg finner att beslutet är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning, ska denne eller dessa ändra beslutet, om det kan ske snabbt och enkelt. En sådan ändring får inte innebära att betyget sänks.

Av 15 kap. 24 § skollagen, i den lydelse som för närvarande tillämpas, framgår att som betyg för godkända resultat på en kurs ska någon av beteckningarna A, B, C, D eller E användas. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. Betyg för icke godkänt resultat betecknas med F. Vid betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygsriterier som gäller för kursen och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Samtliga kriterier för betyget E ska dock vara uppfyllda för att eleven ska kunna få ett godkänt betyg. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om betygsriterier.

Av 15 kap. 25 a § skollagen framgår att vid betygssättning i ett ämne på en nivå som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl

Av 15 kap. 28 § skollagen framgår att den som vill ha betyg från gymnasieskolan har rätt att genomgå prövning. Regeringen får meddela föreskrifter om prövning.

Av 9 kap. 1 § gymnasieförordningen (2010:2039) framgår att om en elev inte har fått ett godkänt betyg i ett ämne på en viss nivå, har eleven rätt att läsa den aktuella nivån på nytt en gång. Har eleven slutfört samma nivå i ett ämne två gånger och inte fått ett godkänt betyg får eleven läsa nivån på nytt ytterligare en gång, om det finns särskilda skäl.

Av 8 kap. 1 a § gymnasieförordningen framgår följande. Om fler än en lärare bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas och bara någon eller några av dessa är legitimerade, ska betyget beslutas av den eller de legitimerade lärarna.

Av 8 kap. 1 b § gymnasieförordningen framgår följande. Om ett betyg är beroende av två eller flera legitimerade lärares bedömning och dessa inte kan enas, ska betyget beslutas av den eller de av dessa lärare som har behörighet att undervisa i det ämne som betyget avser. Om ett betyg är beroende av en bedömning av två eller flera legitimerade lärare som är behöriga att undervisa i det ämne som betyget avser och dessa lärare inte kan enas, ska betyget beslutas av rektorn. Om ett betyg är beroende av en bedömning av två eller flera legitimerade lärare som inte är behöriga att undervisa i det ämne som betyget avser och dessa inte kan enas, ska betyget beslutas av rektorn.

Av 8 kap. 8 § gymnasieförordningen framgår att beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog. Med beslut om betyg avses beslut

1. att sätta betyg efter varje avslutad kurs och på gymnasiearbete eller efter provning, både när det gäller den som är elev i gymnasieskolan och när det gäller den som inte är det,
2. att sätta betyg efter varje avslutad kurs och på gymnasiearbete i anpassad gymnasieskola när det gäller den som är elev i anpassade gymnasieskolan,
3. att inte sätta betyg enligt 15 kap. 27 § eller 18 kap. 26 § skollagen. Sådana beslut markeras i betygskatalogen med ett horisontellt streck.

Av 6 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123) framgår att i gymnasieskolan ska beslut om betyg föras in i betygskatalogen i anslutning till att kursen har avslutats. Betyg efter provning i gymnasieskolan ska föras in i betygskatalogen i anslutning till provningen.

Av 7 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog framgår att den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med egenhändig signatur. Om betygskatalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt. Det ska ske med en sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG, i den ursprungliga lydelsen.

Av 8 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog framgår att en betygskatalog ska innehålla

1. Skolverkets skolenhetskod,

2. skolform,
3. namn på huvudman, skolenhet och den kommun där skolenheten är belägen,
4. namn på eleven och elevens personnummer eller motsvarande,
5. namn och titel på den eller de som har beslutat om betyg,
6. namn på klass eller motsvarande, och i förekommande fall
7. namn på program och studieväg i gymnasieskolan eller anpassade gymnasieskolan eller namn på nationell profil och utgång i vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan.

Av 12 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog framgår att betyg efter prövning ska framgå av betygskatalogen. Om eleven har ett betyg i kursen sedan tidigare ska såväl det gamla som det nya betyget framgå.

Av 15 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog framgår att rättelser och ändringar ska anges i betygskatalogen. Om ett betyg rättas eller ändras ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Rättelser och ändringar ska dateras och signeras på samma sätt som anges i 7 §. Det ska framgå av betygskatalogen om det är en rättelse eller ändring som är beslutad.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Gymnasieskolor i Syd AB brutit mot skollagens bestämmelser när det gäller skolans hantering av betygskataloger, prövning av kurs, rätten att gå om en kurs samt hur nationella prov särskilt beaktas. Ärendet ska därför avslutas.

På Skolinspektionens vägnar

X Linda Lundberg

Beslutsfattare
Signerat av: Linda Lundberg

X Lars Gustafsson

Föredragande
Signerat av: Lars Gustafsson

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Henrik Gustavsson medverkat.